

JSOU ZNÁMKY UKAZATELEM ŠKOLNÍHO VÝKONU ŽÁKŮ?

DO GRADES INDICATE STUDENT PERFORMANCE?

Drexlerová Anna, Šedřová Klára, Sedláček Martin

Klíčová slova: hodnoticí úsudek učitele, známkování, vzdělávací výsledky žáků

Key words: teacher judgement, grading, student achievement

Cílem příspěvku je prozkoumat, jakým způsobem učitelé známkují. Záměrem je popsat, na základě čeho učitelé žákům známky přidělují, jinými slovy jaké aspekty školní práce žáků učitelé berou při klasifikaci v potaz. Důležitou součástí příspěvku je rovněž prezentace souvislostí, které existují mezi objektivně hodnoceným výkonem žáků a známkami přidělenými učitelem. Příspěvek je tak zaměřen na vzájemný vztah mezi hodnocením, známkováním a hodnoticím úsudkem učitele.

Hodnocení žáků představuje pro učitele činnost, která je permanentní součástí jejich každodenních povinností. Dané shromažďování informací o školní výkonnosti žáků je ukončeno přidělením určité klasifikační známky. Mnozí autoři upozorňují, že přestože existují snahy o systematizaci a objektivizaci procesu známkování, základní charakteristikou této procedury je vysoká individualizovanost, s jakou k ní učitelé přistupují. Přestože experti na hodnocení tvrdí, že by známky měly odrážet primárně a pouze výkon neboli míru naplnění určitého zadání (Green a kol., 2007; Randall, & Engelhard, 2010), reálná praxe učitelů je, jak napovídají mnohé studie, jiná. Učitelé běžně do známkování zahrnují kromě výkonu i mnoho jiných aspektů žakovské práce, jako je snaha, schopnosti či potenciál, chování, participace, plnění úkolů navíc apod. Empirické výzkumy rovněž ukazují, že různé výkonnostní skupiny žáků jsou známkovány různě.

Provedli jsme korelační studii na vzorku 639 žáků ze 32 tříd 9. ročníku druhého stupně základní školy, kteří se účastnili testování čtenářské gramotnosti realizovaného Českou školní inspekcí. Výsledky žáků v testech jsme dali do souvislosti se známkami žáků a hodnoticím úsudkem učitelů. Hodnoticí úsudek učitele byl zjišťován prostřednictvím výzkumného nástroje, který vznikl na základě kvalitativní analýzy předchozího projektu. Statistickou analýzu jsme provedli prostřednictvím lineární regrese.

Analýza dat ukázala, že výsledné známky, které žáci ve škole získávají, jen v malé míře odpovídají reálnému výkonu žáků, tj. výkonu, který je měřen testy. Je to spíše hodnoticí úsudek učitele, který predikuje, jakou známku žáci dostanou. Hodnoticí úsudek učitele vysvětluje v 72 % varianci známky. V hodnoticím

úsudku učitele se odráží především hodnocení výkonu a nadání žáků, v mnohem menší míře pak hraje roli snaha žáků a jejich komunikativnost. Lze tvrdit, že učitel se v hodnocení řídí těmi správnými faktory (výkon, nadání), ale ve známkování je výrazně nadsazuje.

Abstract: The aim of this paper is to investigate the relationship between students' achievement, their grades and teacher judgement. A total of 639 ninth grade students from 32 classrooms participated in the research project. The student achievement was measured by standardised reading literacy tests conducted by the Czech School Inspectorate. Teacher judgment was examined with a research tool that is based on a qualitative analysis of a previous project. Linear regression indicated that the grades students achieved corresponded only to a small extent to their real performance measured by tests. It is rather teacher judgement that predicts what grades students get. Teacher judgment explains the variance of the grade in 72 %. Teacher judgment reflects mostly the evaluations of students' performance, their talents and only to a much lesser degree their effort or communicativeness.

Literatura/References:

- Alm, F., & Colnerud, G. (2015). *Teachers' Experiences of Unfair Grading*. Educational Assessment, 20(2015), 132–150.
- Archambault, I., Pagani, L. S., & Fitzpatrick, C. (2013). *Transactional associations between classroom engagement and relations with teachers from first through fourth grade*. Learning and Instruction, 23(2013), 1–9.
- Babad, E. (2005). *Guessing teachers' differential treatment of high- and low-achievers from thin slices of their public lecturing behavior*. Journal of Nonverbal Behavior, 29(2), 125–134.
- Biberman-Shalev, L., Sabbagh, C., Resh, N., & Kramarski, B. (2011). *Grading styles and disciplinary expertise: The mediating role of the teacher's perception of the subject matter*. Teaching and Teacher Education, 27(2011), 831–840.
- Bonesrønning, H. (2004). *Do the Teachers' Grading Practices Affect Student Achievement?* Education Economics, 12 (2), 151–167.
- Brookhart, S.M. (1994). *Teachers' Grading: Practice and Theory*. Applied Measurement in Education, 7(4), 279–301.
- Green, S.K., Johnson, R.L., Kim, D., & Pope, N.S. (2007). *Ethics in classroom assessment practices: Issues and attitudes*. Teaching and Teacher Education, 23 (2007), 999–1011.
- Gustafsson, J., & Erickson, G. (2013). *To trust or not to trust? – teacher marking versus external marking of national tests*. Educational Assessment, Evaluation and Accountability, 25 (2013), 69–87.

- Higgins, C. S. (2011). *Teacher-student relationship development: A qualitative study of interpersonal connections in an early childhood classroom*. (Dissertation). Ohio: College of Education and Human Ecology, The Ohio State University.
- Kaiser, J., Retelsdorf, J., Südkamp, A., & Möller, J. (2013). *Achievement and engagement: How student characteristics influence teacher judgments*. *Learning and Instruction*, 28(2013), 73–84.
- Perry, T., Davies, P., & Qiu, T. (2017). *Great grade expectations? The role of pupil expectations in target setting*. *International Journal of Educational Research*. Article in press.
- Randall, J., & Engelhard, G. (2010). *Examining the grading practices of teachers*. *Teaching and Teacher Education*, 26 (2010), 1372–1380.
- Rasooli, A., Zandi, H., & DeLuca, Ch. (2018). *Re-conceptualizing classroom assessment fairness: A systematic meta-ethnography of assessment literature and beyond*. *Studies in Educational Evaluation*, 56(2018). 164–181.
- Ready, D. D. & Wright, D.L. (2011). Accuracy and Inaccuracy in Teachers' Perceptions of Young Children's Cognitive Abilities: The Role of Child Background and Classroom Context. *American Educational Research Journal*, 48 (2), 335–360.
- Ross, J. A., & Kostuch, L. (2011). *Consistency of report card grades and external assessments in a Canadian province*. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 23(2011), 159–180.